

Dan plačila.

ilo je teden dni po Svečnici.

Tisto dopoldne je Robidnikova Neža tesno zaprla okno svoje sobe poleg šolskega poslopja. Ali dasi je bila Neža že precej gluha, vendar se tisti dopoldan nikakor ni mogla ubraniti kriku in vrišču, ki se je razlegel izpred šole.

Otroci so prejeli izpričevala.

V gručah so prihajali in postajali na cesti.

»O da bi se že razšli!« si je natihem zaželela Robidnikova Neža. Pa komaj so eni odšli, že so prišli drugi.

Neža je postala pri oknu. Vseh otrok ni poznala, pravzaprav le malo njih; a Kolenčevega Korelna in Dobnikarjevega Tonka je poznala dobro posebno še Korelna.

Že oddaleč ga je spoznala po potuhnjenem obrazu. Čestokrat, kadar je prišel Korel mimo njenega okna, se je Neži zapačil in s porednim smehom je stekel mimo.

Neža je bila radovedna, kakšen obraz ima Korel danes.

»Glej ga, glej! Že prihaja!«

Neža je zastrla okno svoje sobe in ob svetlem robu pri zastoru je opazovala Korelna.

»Danes je pa ves potrtn in pobit. Kje je neki popustil svojo zimsko čepico? Rjava je bila. Kadar je bil pokrit z njo, je bil videti še posebno neugnan nagajivec. A danes je nima. Nemara jo je pozabil v šoli? Kako bi mislil na čepico, ko ga je pa izpričevalo popolnoma prevzelo.«

Neža je zakašljala.

Danes jo menda Korel ne sliši. Kadar je slišal, da je zakašljala, jo je vedno oponašal. Danes se pa tako žalostno drži, kakor bi se mu hotelo kihnniti.

Pa da bi se mu hotelo samo kihnniti, bi že bilo. Človek kihne, in gube na obrazu se lepo zravnajo in telo se pokrepča in poživi. Toda s Korelnovega obraza se danes tema ne bo spravila izlepa. Blizje doma, temnejši postaja njegov obraz. On že ve, zakaj. Iz teh oblakov pride morda blisk in tresk, ulije se morda ploha tožbâ in solzâ, in tudi Korelneve bodo vmes in teh še največ.

V takem duševnem razpoloženju dospè Korel do Nežinega stanovanja.

»Radovedna sem,« si dé Neža, »če me pogleda in se zapači skozi okno tudi danes.«

Ali bo, ali ne bo?

Pač! Zdi se, da bo. Še par korakov in bo pod oknom — —

Korel gre mimo in pogleda skozi okno.

A ta pogled je danes ves drugačen kakor druge dni. Pogled je ske-sanega Petra.

Šolska izpričevala.

»Kakršno vedenje, tako učenje,« tako so rekli danes učitelj v šoli, ko so razdelili izpričevala. Ali kar so dostavili, to je bilo še huje. Rekli so:

»Karol Kolenec! Zapomni si to. Tvoje izpričevalo je najslabše.«

Kolenčev Korel je torej prišel mimo okna Robidnikove Neže. Stopil bi k njej, in jo poprosil odpuščenja; a sodil je, da Neže ni doma, ker je bilo okno zažrnjeno.

Postal je Korel pod oknom. V levici je držal torbo, par knjig je bilo v njej, a niso bile tako težke, kakor drobn list, ki ga je držal v desnici.

Za Korelnom je pa šla cela vrsta součencev, bolj ali manj veselih, kakor je že kazalo izpričevalo.

Korel ni videl ne slišal nikogar.

Pred seboj je videl le zastrto okno Robidnikove Neže in v svoji duši je šlišal samo učiteljeve besede:

»Kakršno vedenje, tako učenje.«

To pot je šel Kolenčev Korel prvikrat mimo Robidnikove Ne že tako kakor se spodobi učencu.

Tiho in mirno — in le iskal je z očmi, kje bi zagledal Nežin zgubani obraz, da bi spoštljivo pozdravil njeno starost.

»Dobro jutro, Neža!« bi dejal. »Dobro jutro!« četudi zanj ni bilo dobro jutro.

A česar danes ni mogel reči Kolenčev Korel, to je rekel Dobnikarjev Tonko.

»Dobro jutro, teta Neža!« je zaklical, ko je vstopil v njeno sobo. »Izpričevalo sem Vam prinesel pokazat.«

Neža je stopila od okna in se nasmehnila vljudnemu pozdravu vljudnega dečka.

»Čakaj, čakaj! Takoj pogledam.« Skloni se k omari in iz začrnelih nožnic vzame očala in si jih natakne, da bi bolje videla. Tako-le oddaleč so ji oči dobro kazale; toda od blizu si je morala pomagati z očali.

Gledala je in glasno brala.

»Vedenje. Prav lepo.«

»No, vidiš! To je prav! Vedenje, dà, vedenje. Saj pravim: vse sodi človeka po njegovem vedenju, tudi šola tako.«

»Verouk. Prav dobro.«

»No, vidiš! To je tudi lepo.«

Brala je še naprej. Skoraj povsod je brala »prav dobro«; samo v petju je bilo zapisano »dobro« in v telovadbi »zadostno«.

»No, to pa niso tako hude reči. Si že priden, Tonko, si že priden.«

Tonko je poslušal pohvalo in dobro [mu je bilo pri srcu.

Neža je segla drugič v omaro. A to pot se je nekaj zablesketalo, najprej v njeni in potem še v Tonkovi roki.

»To bo pa za plačilo! A veš, najlepše plačilo je pa dobra vest, ki človeka hvali, da je storil svojo dolžnost.«

Tonko je prikimal in se zahvalil Neži za svetli dar.

Vesel je odhitel domov. Vsi učenci so se bili že porazgubili s ceste, le Kolenčev Korel jo je še počasi mahal proti domu.

»Korel, vidiš krono!« ga je nagovoril Dobnikarjev Tonko.

»Kje si jo pa dobil?«

»Pri Robidnikovi Neži.«

»Pri Neži?«

»Izpričevalo sem ji nesel pokazat,« in Tonko je naglo zdirjal naprej, kakor bi pričakoval, da steče za njim tudi Korel.

A Korel je bil drugih misli. Vedel je za nevihto v domači hiši, zato je mislil, pozneje ko pridem, pozneje bo zažrmelo.

Vendar je zažrmelo še prekmalu.

»Še enkrat! Še enkrat mi prinesi tako izpričevalo domov!« Šiba se je parkrat zasukala nad njim.

Kolenčev oče so bili res hudi.

Korel pa je pred njimi ponižno in skesano sklenil roke in obljubljal:

»Oče, nikoli več, nikoli!«

Kancijan.

V mrazu in gladu.

Václav Kosmák — Jožef Gruden.

Do vsej pokrajini visoki kupi snega. Mrzel veter piše in kopiči sneg v cele gore. Golo drevje se trese, kakor da ga v dno duše zebe.

Grmički in mlada drevesca poleg ceste stoje oglodana, in mršavi, zajci gledajo iz snega, da gre popotnik na cesti mimo ali da voz odide, da bi mogli dalje glodati zmrlo skorjo. — Jerebice priskačejo po snegu — od slabosti ne morejo letati — brez bojazni do same ceste pa si iščejo v govnu in odpadkih iz sani in voza pičle hrane. Revce tarnajo in čivkajo od glada in mraza, da človeka srce boli. Sestradane vrane poletavajo s črnimi, dolgimi perutnicami nad belo planjavo pa krokajo tesno in žalostno, da ja glad in mraz venomer hujši.

In iz sivih oblakov se usipljejo in usipljejo novi kupi snega pa burja brije . . .

Bože mili, pomagaj!

Žalostno, mrtvo, da, strah trudno!

Le zdajpazdaj jasen zvonček v zasneženi dalji in radostno škreb-ljanje kraguljcev — kakor smeh ob pogrebu.

V tem slabem vremenu sem korakal k bližnji lovski hiši, da bi se izprehodil ter ob pogledu na rimsko pokrajino in v hladnem ozračju osvežil svojega duha, ki je pri gorki peči klonil.

Lovec me je že oddaleč zagledal. Šel mi je v kratkem kožuho pa s pipo v ustih naproti.